



Interreg



Co-funded by
the European Union

IPA ADRION

NATURED

NATURE-BASED
SOLUTIONS FOR A JUST
RESILIENCE IN THE
ADRIATIC-IONIAN CITIES

Bilten br. 1

Sa uzbudnjem najavljujemo prvo izdanje NATURED biltena. Prepuno najažurnijih informacija, ovo izdanje nudi uvid u prekretnice projekta, dostignuća tima, organizovane/predstojeće događaje i još mnogo toga.

Budžet projekta u EUR

1.269.913,13 €

INTERREG finansiranje u EUR

1.079.426,13 €

Trajanje projekta

1.7.2024 - 31.12.2026

Projekat je kofinansiran od strane Evropske Unije putem programa Interreg IPA ADRION.

Saznajte više o NATURED Projektu i našem Partnerstvu!

Projekat NATURED nudi rešenja zasnovana na prirodi za region ADRION koji se suočava sa krizom klimatskih promena

NATURED okuplja 12 partnera i 3 pridružena partnera iz 9 zemalja regiona ADRION, uključujući regionalne i lokalne vlasti odgovorne za politiku, uz podršku razvojnih agencija i visokoškolskih i istraživačkih institucija da rade na razvoju i implementaciji rešenja zasnovanog na prirodi u svojoj oblasti. Naši projektni partneri će osnažiti kreatore politike i zainteresovane strane da spreče efekte klimatskih promena na urbana područja, posebno bujične poplave i urbana topotna ostrva. Projekat nastoji da promoviše pravedan, bezbedan, inkluzivan pristup otpornosti zasnovan na mestu, ukorenjen u nizu međusobno povezanih aktivnosti. To uključuje razumevanje interakcije između klime i gradova, kreiranje baza podataka i digitalnih mapa za klimatsku ranjivost i opasnosti u različitim urbanim zonama, i angažovanje građana i zainteresovanih strana da definišu akcione planove za rešenja zasnovana na prirodi. Ova rešenja će biti testirana u pilot akcijama i naknadno integrisana u javne planove rada gradova, sa krajnjim ciljem replikacije najefikasnijih rešenja na širem nivou.

NATURED Partnerstvo

Sa uzbudnjem najavljujemo prvo izdanje NATURED biltena. Prepuno najažurnih informacija, ovo izdanje nudi uvid u prekretnice projekta, dostignuća tima, organizovane/predstojeće događaje i još mnogo toga.

Vodeći partner: Unija Romanja Faentina - URF (Italija)



URF je udruženje šest susednih opština na jugoistoku regije Emilija-Romanja (Italija). Nalazi se na raskrsnici između Ravene i Firence s jedne strane i između Bolonje i Riminija s druge strane. Prostire se na površini od 597 km² i ima populaciju od otprilike 90.000 stanovnika. Ovo udruženje je osnovano 2012. godine kako bi svojim građanima ponudilo efikasnije usluge većeg kvaliteta, spajajući teritorije različitih

karakteristika u pogledu veličine, urbanog razvoja, glavnih privrednih sektora i turističke ponude. URF ima različita odeljenja koja se bave lokalnim politikama i uslugama (urbanističko planiranje, strateško planiranje i održiva mobilnost, socijalne usluge, kultura, turizam i ekonomski razvoj, obrazovanje, bezbednost i lokalna policija), sa oko 500 zaposlenih.

Projektni Partner 2: Konzorcijum za koordinaciju istraživačkih aktivnosti u vezi sa sistemom lagune Venecije - CORILA (Italija)



CORILA je udruženje Univerziteta Ca' Foscari, Univerziteta IUAV u Veneciji, Nacionalnog istraživačkog saveta i Nacionalnog instituta za okeanografiju i eksperimentalnu geofiziku (Italija). Pod nadzorom Ministarstva univerziteta i istraživanja, CORILA je specijalizovana za koordinaciju interdisciplinarnih istraživanja za održivo upravljanje sistemom lagune Venecije. Sa velikim iskustvom u upravljanju nacionalnim projektima i projektima koje finansira EU, CORILA igra ključnu ulogu u rešavanju ekoloških izazova i promovisanju otpornosti pomoću naučno zasnovanih rešenja. Na početku projekta NATURED, CORILA i njeno udruženo telo IUAV vode organizaciju transnacionalnih seminara.

Projektni Partner 3: Regionalna razvojna agencija Severne Primorske doo. Nova Gorica – RRA Nova Gorica (Slovenija)



RRA severne Primorske
Regijska razvojna agencija d.o.o. Nova Gorica

RRA Nova Gorica je osnovana 1999. godine sa ciljem da ujedini sve lokalne, regionalne i nacionalne potencijale i da realizuje razvojne projekte finansirane nacionalnim i međunarodnim sredstvima. Njen zadatak je da identifikuje potrebe u ekonomskom i društvenom okruženju i da stimuliše regionalni razvoj. RRA ima za cilj da se afirmiše u lokalnom, regionalnom, nacionalnom i međunarodnom okruženju kao razvojna agencija, koja teži harmonizovanom razvoju regiona.

U saradnji sa stanovništvom realizovaćemo postavljene ciljeve i izgraditi kvalitetan život za stanovnike našeg regiona.

Projektni Partner 4: Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije – PI RERA S.D. (Hrvatska)



JAVNA USTANOVA ZA KOORDINACIJU I
RAZVOJ SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Javna ustanova RERA S.D. je regionalna razvojna agencija i interdisciplinarna institucija čiji je osnivač Splitsko-dalmatinska županija (organ regionalne samouprave) za pripremu i sprovođenje projekata vezanih za regionalni razvoj. JU RERA S.D. koristi multidisciplinarno znanje i bogato iskustvo svojih zaposlenih za obavljanje poslova od javnog interesa, s ciljem bolje koordinacije i promocije

regionalnog razvoja Splitsko-dalmatinske županije. Njena primarna uloga je pomaganje javnim telima Splitsko-dalmatinske županije da pripreme i sprovedu svoje projekte, uglavnom finansirane iz fondova EU. Takođe priprema i realizuje svoje projekte koji su od strateškog značaja za održivi razvoj Županije.

Projektni Partner 5: Region Tesalije (Grčka)



HELLENIC REPUBLIC
REGION OF THESSALY

zainteresovanih strana, vođenju seminara i debata, u podacima prikupljanje i analizu, kao i politici i planiranju.

Region Tesalije zauzima centralno-istočni deo kontinentalne Grčke sa 753.888 stanovnika ili 6,9% ukupne populacije zemlje. Njeni prioriteti su fokusirani na održivi ruralni razvoj, ekonomski rast i zapošljavanje, održivost turizma, unapređenje infrastrukture i transportne mreže regiona. Region poseduje stručnost u nauci o klimi i urbanoj klimatologiji koja je neophodna da bi se razumele interakcije između klime i gradova, uključujući uticaj urbane strukture i sastava na lokalnu klimu, ali i u upravljanju projektima, angažovanju

Projektni Partner 6: Međunarodni Univerzitet u Sarajevu – MUS (Bosna i Hercegovina)



MUS je vodeća visokoobrazovna institucija u Bosni i Hercegovini, koja spaja akademsku izvrsnost sa multikulturalnim okruženjem. Osnovan 2004. godine od strane Fondacije za

razvoj obrazovanja Sarajevo, MUS nudi međunarodno akreditovane dodiplomske, magistarske i doktorske programe iz inženjerstva, poslovanja, društvenih nauka, prava, umetnosti i obrazovanja. Od svog osnivanja, MUS je bio uključen u akademski razvoj regiona i sa više od 2200 studenata iz preko 50 zemalja, najsavremenijim objektima i jakim fokusom na istraživanje, inovacije i globalnu saradnju, MUS priprema diplomce da se istaknu u konkurentnom, međusobno povezanom svetu.

Projektni Partner 7: Regionalni centar za društveno-ekonomski razvoj – Banat doo – RCR Banat (Srbija)



RCR Banat se nalazi u Zrenjaninu (Srbija) i ima vodeću ulogu u koordinaciji razvojnih aktivnosti u centralno/severnobanatskim okruzima. Kao deo mreže akreditovanih razvojnih agencija koje zajedno rade na ravnomernom teritorijalnom razvoju Srbije, RCR Banat je prepoznat kao kreator regionalnih inicijativa, pronalazeći rešenja koja su ekonomski, socijalno i ekološki održiva, a sve u skladu sa ključnim

nacionalnim/regionalnim razvojnim prioritetima. Okupljajući partnere iz svih sektora, RCR Banat radi na unapređenju konkurentnosti i boljem kvalitetu života u regionu, kroz promociju evropskih standarda i vrednosti.

Projektni Partner 8: Regionalna razvojna agencija Jug – RRA JUG (Srbija)



RRA Jug, sa sedištem u Nišu, Srbija, pokreće održivi regionalni razvoj podržavajući lokalne samouprave, preduzeća i zajednice u Nišavskom, Pirotском i Topličkom regionu. Akreditovana od strane Ministarstva privrede Srbije, RRA JUG je deo šireg sistema agencija koje rade na sprovođenju nacionalnih i regionalnih strategija u skladu sa ciljevima održivog razvoja Srbije. Preko ove mreže, RRA JUG sarađuje na usklađivanju politika, strateškom planiranju i implementaciji projekata, podstičući inovacije, međusektorsku saradnju i inkluzivni rast širom Srbije.

Projektni Partner 9: Prestonica Cetinje (Crna Gora)



Stara kraljevska prestonica Cetinje je lokalna vlast iz Crne Gore i posluje kao jedinica lokalne samouprave za administrativne i finansijske javne službe, izradu prostornih i urbanističkih planova, razvoj infrastrukture, organizaciju lokalnih pružalaca javnih usluga, inspekciju i osnivanje opštinskih organa, organizacija i službi. Jedna od glavnih oblasti lokalnog razvoja posvećena je energetskoj efikasnosti, korišćenju obnovljivih izvora energije u borbi protiv klimatskih promena, razvoju turizma, promotivnim aktivnostima i realizaciji projekata finansiranih od strane EU koje sprovodi Sektor za projekte osnovan 2011. godine, finansijskim sredstvima EU.

Projektni Partner 10: Opština Tirana (Albanija)



turizmu.

Opština Tirana, glavni grad Albanije sa milion stanovnika, je političko, ekonomsko i kulturno središte koje prolazi kroz veliku urbanu transformaciju. Ključni projekti poput Skenderbegovog trga, Nove čaršije i Metropolen šume sa drvećem visine 2m pokazuju svoje ciljeve održivosti. Opština daje prioritet zelenim površinama, održivoj mobilnosti i energetskoj efikasnosti, uvodeći biciklističke staze, električne autobuse i smanjujući upotrebu plastičnih kesa za 65%. Kroz programe koje finansira EU, Tirana podstiče inovacije u reciklaži, kvalitetu vazduha i kulturnom turizmu.

Projektni Partner 11: Opština Gostivar (Severna Makedonija)



Opština Gostivar se nalazi u zapadnom delu Republike Makedonije, u gornjem delu Pološke kotline, u južnom delu Gostivarškog polja. Površina je 518,79 km², što čini oko 2,9 % celokupnoe teritorije Republike Makedonije. Opština ima 35 naseljenih mesta, jedan grad i 34 sela. Prema popisu stanovništva Severne Makedonije iz 2021. godine, ova opština ima 59.770 stanovnika. U opštini Gostivar postoji 11 osnovnih škola i 4 srednje škole. Zbog svog položaja na ravnici u Gostivarškom polju, opština ima dovoljno prostora za širenje, imajući u vidu da je njen razvoj dinamičan i stalni, kako ekonomski tako i demografski, kao jedini administrativni, kulturni, politički i privredni centar u gornjem Pologu.

Projektni Partner 12: Grad Banja Luka (Bosna i Hercegovina)



Grad Banja Luka je drugi po veličini grad u Bosni i Hercegovini i najveći grad u Republici Srpskoj i tradicionalno je središte gusto pošumljene Bosanske Krajine u severozapadnoj Bosni, koja se prvi put pominje 1494. godine. Banja Luka se prostire na oko 1239 km² površine i nalazi se na obe obale Vrbasa u banjalučkoj kotlini sa 184.257

stanovnika. Kao lokalni organ javne vlasti, aktivno je uključena u praćenje i upravljanje ekoloških prirodnih rizika, uključujući poplave, suše, klizišta, nevreme, prvenstveno preko Službe Civilne zaštite i Vatrogasno-spasilačke brigade, koje su u nadležnosti Grada.

Pridruženi partner 1: Opština Larisa (Grčka)



Opština Larisa je najveći grad i prestonica regiona Tesalije, smeštena u ruralnom području centralne Grčke, samo nekoliko kilometara udaljena od planine Olimp, sa ukupnom površinom od 335,12 km² i populacijom od 160.000 stanovnika. Larisa ima 147.000 stanovnika, sa značajnim seoskim zaleđem, u njoj se nalaze mnoge javne organizacije, obrazovne i finansijske institucije i zdravstvene ustanove, dok ima značajnu proizvodnu infrastrukturu i komercijalnu aktivnost.

Pridruženi partner 2: Grad Zrenjanin (Srbija)



Grad Zrenjanin je najveći grad u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini i drugi po veličini u Republici Srbiji po administrativnoj teritoriji koju pokriva (1.326 km²). Administrativni je, kulturni i privredni centar Srednjobanatskog okruga, smešten na zapadnom obodu banatske lesne visoravni, na mestu uliva kanalizane reke Begej u nekadašnji vodotok reke Tise. Grad Zrenjanin sa svoja 22 naselja ima 105.722 stanovnika, a njihovih 20 nacionalnih manjina svedoči o izuzetno bogatoj višejezičkoj i multikulturalnoj sredini Zrenjanina.

Pridruženi partner 3: Opština Nova Gorica (Slovenija)



**MESTNA OBČINA
NOVA GORICA**

Najveća opština Goriške regije, Nova Gorica, jedna je od jedanaest gradskih opština Slovenije i sedište je svih važnijih regionalnih institucija. Opština se nalazi u zapadnom delu Slovenije uz granicu sa Italijom, prostire se na 280 kvadratnih kilometara. Opština je podeljena na 19 mesnih zajednica sa 44 naselja, sa ukupnom populacijom od 31.752 stanovnika i prosečnom starošću od 44,3 godine. Sredozemno more, Alpi i kontinentalna Evropa su prilično blizu grada i stoga je klima uglavnom submediteranska sa dosta sunca, uglavnom blagim kišovitim zimama i toplim letima.

ŠTA SMO RADILI...

Projekat je započeo fazom razvoja i implementacijom transnacionalnih i lokalnih seminara, sa ciljem da informiše i obuči kreatore politike, državne službenike, profesionalce i grupe građana o složenim interakcijama između klime i grada (sastav, struktura), tj. znanju zasnovanom na dokazima za odluke, akcije i promenu ponašanja.

Izgradnja klimatske svesti: NATURED Transnacionalni Seminari

U periodu od oktobra do decembra 2024. godine, projekat NATURED je bio domaćin tri transnacionalna seminara sa ciljem razmene i unapređenja znanja o složenim interakcijama između klime i gradova i korišćenju rešenja zasnovanih na prirodi za podsticanje klimatske adaptacije. Seminari, koje su koordinirali CORILA i IUAV Univerzitet u Veneciji, osmišljeni su da unaprede kapacitete projektnih partnera i njihovih timova, a vodili su ih međunarodno priznati stručnjaci. Da bi se proširio uticaj ovih diskusija, seminari su snimljeni, a sesije su sada besplatno dostupne široj publici na: <https://www.youtube.com/@ProjectNATURED/videos>.

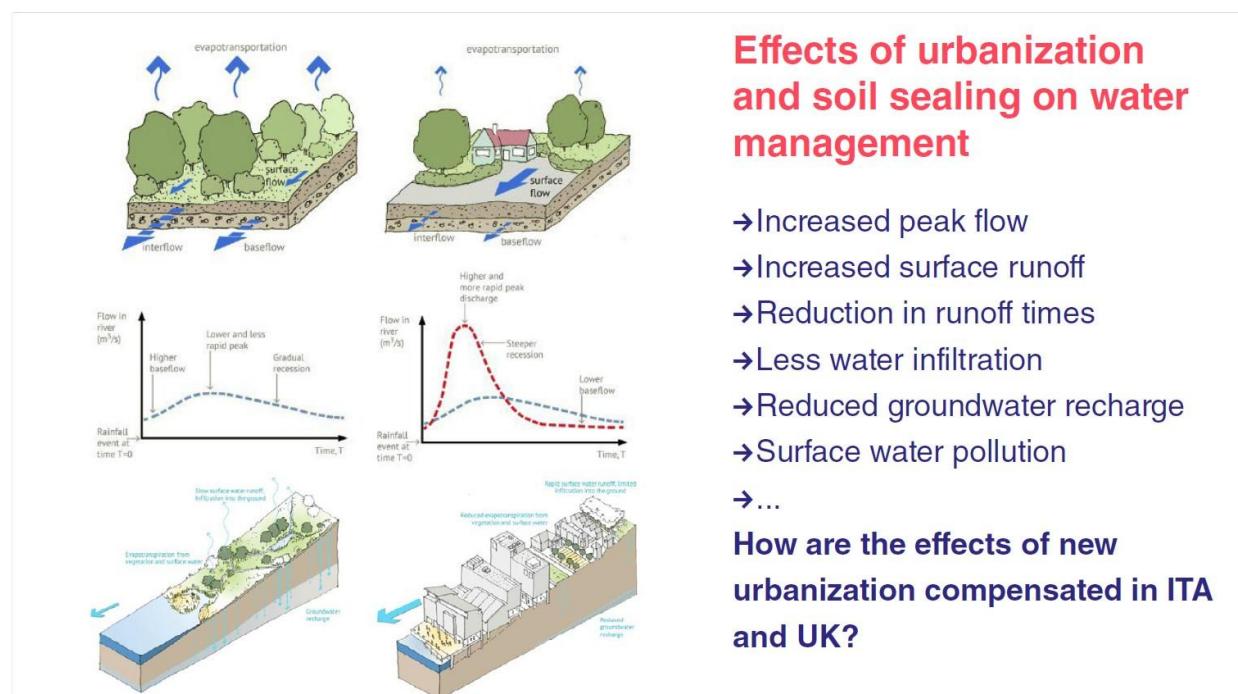
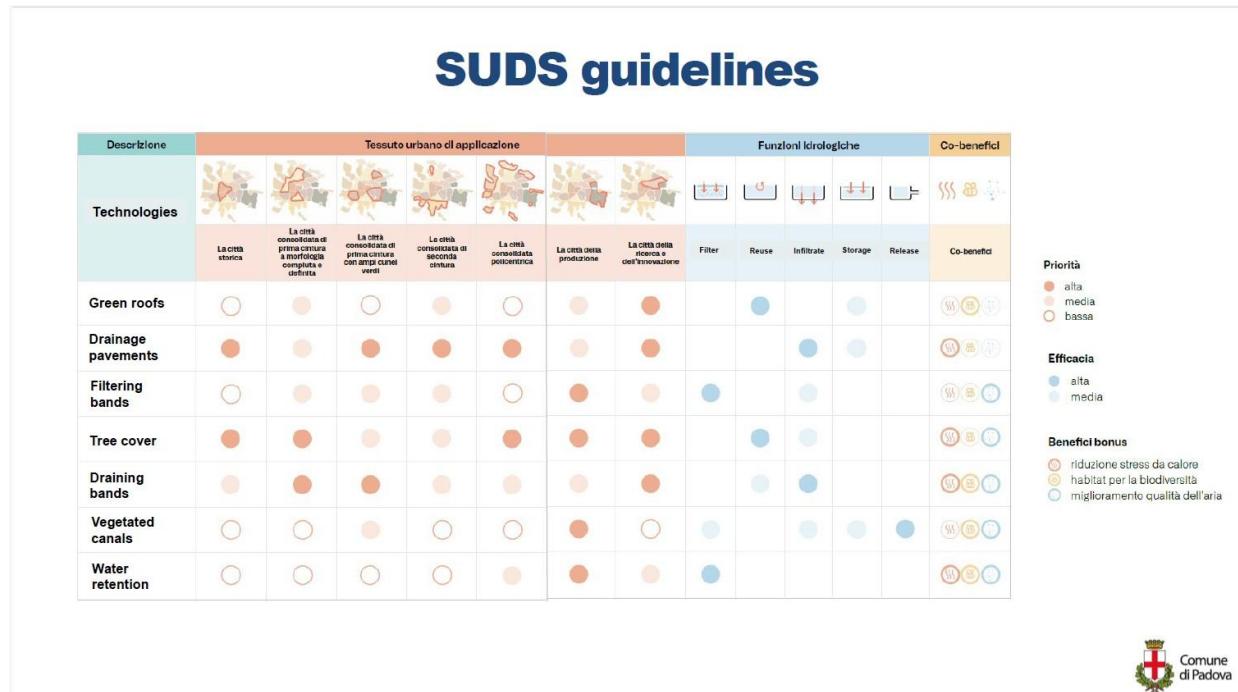
Prvi transnacionalni seminar održan je onlajn 16. oktobra. Predstavljena je kritična tema klimatskih promena u gradovima, a posebno se fokusiralo na izazove vezane za toplotu u gradovima. Kroz teorijske prezentacije i prezentacije studija slučaja, seminar je pružio duboko razumevanje o efektu urbanog toplotnog ostrva, glavnom doprinosećem faktoru, i strategijama ublažavanja koje se mogu primeniti. Posebna pažnja je posvećena pristupima zasnovanim na prirodi, naglašavajući njihov potencijal da efikasno ublaže urbani toplotni stres.

Drugi transnacionalni seminar, održan onlajn 31. oktobra, pomerio je fokus na izazove vezane za poplave u gradovima i okolnim oblastima, sa posebnom pažnjom na kišne i rečne poplave i na to kako urbane politike i instrumenti planiranja u vezi sa vodom mogu da poboljšaju otpornost na poplave. Predstavljeni su i praktični primeri mera zasnovanih na prirodi i realnih politika za smanjenje rizika od poplava.



Treći transnacionalni seminar održan je 6. decembra, tokom prvog sastanka NATURED uživo u Faenci (Italija). Seminar je pokrivaо ključne aspekte planiranja i implementacije rešenja zasnovanih na prirodi za klimatsku adaptaciju. Teme su uključivale pregled instrumenata politike koji podržavaju rešenja zasnovana na prirodi u planiranju urbane adaptacije, zajedno sa ključnim razmatranjima planiranja kao što su upravljanje kompromisima usluga ekosistema i rešavanje distributivne pravičnosti u njihovom dizajnu i implementaciji.

NATURED transnacionalni seminari igraju ključnu ulogu u unapređenju znanja i veština kreatora politika, urbanističkih planera i građana o složenim odnosima između klime i gradova. Baveći se kritičnim urbanim klimatskim izazovima, kao što su toplotna ostrva i poplave, kao i istražujući ulogu rešenja zasnovanih na prirodi u unapređenju klimatske adaptacije, ovi seminari pomažu kreatorima politike u donošenju informisanih odluka i izbora zasnovanih na znanju koje je zasnovano na dokazima, podstičući zajedničke akcije kroz zajedničku stručnost i inovativni pristupi za održivije i otpornije urbane sredine.

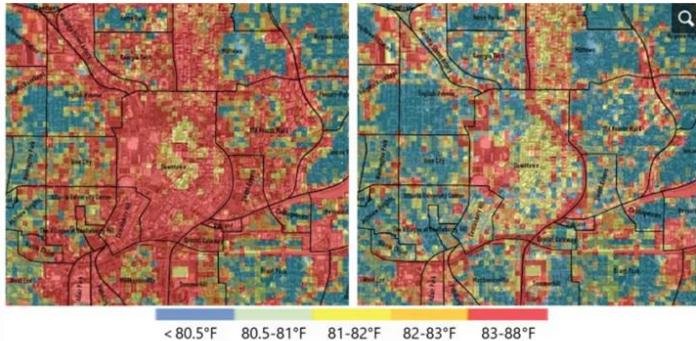




Policy instruments for scaling NbS

Interreg IPA ADRION Co-funded by the European Union

NATURED



Summer temperatures in Atlanta present day, left, and what computer models show they would be with tree canopy increased to 50% of all plantable space, right. Urban Climate Lab, 2024, CC BY

Enabling NbS uptake and scaling out: geographically replicating from highly localized solutions to wider application

This way, **cumulative** benefits of the scaled up NbS really have a tangible effect in addressing urban climate challenges



Project is co-funded by the European Union through the Interreg IPA ADRION programme.



Land acquisition programs

Interreg IPA ADRION Co-funded by the European Union

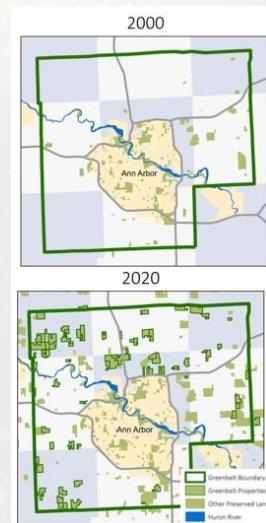
NATURED

INSTRUMENT DESCRIPTION

The public administration (e.g., municipality) buys the land from the owners to prevent development or to realize public (green) projects (also called “fee simple” acquisition programs).

EXAMPLES

Preservation from development of natural/agricultural land or environmental improvement of the purchased areas, for example through afforestation programmes (e.g., for the creation of a greenbelt).



Project is co-funded by the European Union through the Interreg IPA ADRION programme.

Prvi NATURED uživo sastanak – Faenza, Italija

Projekat „NATURED – “Nature-based Solutions for a Just Resilience in the Adriatic-Ionian cities”, pokrenut u julu, čiji je vodeći partner Unija Romanja Faentina, zaživeo je u punom zamahu prvim transnacionalnim sastankom, okupljajući evropske partnere, i organizovanjem prvog lokalnog seminara namenjenog lokalnim zainteresovanim stranama.

Nakon prvih aktivnosti pokretanja projekta i prva dva online transnacionalna seminara, Faenza je bila domaćin prvog sastanka uživo 5. i 6. decembra 2024. godine, kome su prisustvovali skoro svi projektni partneri iz jadransko-jonskog područja (Italija, Slovenija, Hrvatska, Grčka, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Albanija i Severna Makedonija).

Bio je to značajan događaj jer je po prvi put omogućio partnerima ovog ambicioznog projekta da se upoznaju, direktno razgovaraju o aktivnostima i izazovima sa kojima će se suočiti u naredne dve godine, učvršćujući osnovu za umrežavanje na kome će zajedno raditi. Sastanak je takođe imao za cilj negovanje i jačanje profesionalnih i ljudskih odnosa.

Prvi dan sastanka uključivao je ključni koordinacioni sastanak za usklađivanje partnera u upravljanju projektom, zadacima procene kvaliteta i narednim projektnim aktivnostima koje će se uskoro realizovati.



Drugog dana, evropski službenik projekta Romanja Faentina ilustrovaо je nedavno pokrenut projekat pod nazivom AQUAGREEN, koji će implementirati različita rešenja zasnovana na prirodi u oblasti Faence koja je posebno pogođena poplavama 2023. i 2024. godine. Ovi dramatični događaji prikazani su partnerima kroz dirljiv video i kratku posetu tom području.

Usledila je treća i poslednja transnacionalna radionica pod nazivom „Izazovi i mogućnosti za planiranje i implementaciju rešenja zasnovanih na prirodi“, uz učešće stručnjaka sa Univerzitetom u Veneciji.

U popodnevним satima, prvi lokalni seminar i događaj diseminacije projekta bio je otvoren za javnost pod nazivom „Od NATURED evropskog projekta do lokalnog nivoa. Ideje za dizajn rešenja zasnovanih na prirodi za Uniju opština Romanja Faentina“ održana je u Opštinskoj biblioteci. Događaju je prisustvovalo oko 40 ljudi, uključujući administratore, profesionalce, članove građanskih odbora, udruženja i organizacija koje se bave zaštitom životne sredine i obične građane zainteresovane za bolje razumevanje interakcije između klime i gradova na našoj teritoriji, u vezi sa poplavama i urbanim topotnim ostrvima i učenju o mogućim rešenjima zasnovanim na prirodi (NbS) koja se mogu primeniti.



Pratite nas

Kako bi uvek bili informisani!

Interreg



Co-funded by
the European Union

IPA ADRION

NATURED

- 🌐 <https://www.interreg-ipa-adrion.eu/>
- FACEBOOK Project NATURED
- TWITTER @projectnatured
- X @projectnatured
- YOUTUBE <https://www.youtube.com/@ProjectNATURED>

"Ovaj bilten je napravljen uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj dokumenta je isključiva odgovornost RCR Banat i ni pod kojim okolnostima se ne može smatrati da odražava stav organa Evropske unije i/ili IPA ADRION programa."

Ako ste primili ovaj bilten, uključeni ste na jednu ili više email lista IPA ADRION programa/projekta. Posvećeni smo poštovanju i zaštiti privatnosti prikupljenih ličnih podataka. Vaše lične podatke smatramo poverljivim informacijama i nikada ih nećemo preneti trećim licima. Vaši lični podaci se koriste uglavnom za izričitu svrhu primanja biltena. IPA ADRION program i njegovi projekti takođe mogu koristiti vaše podatke za slanje pošte u svrhe informisanja i širenja informacija striktno vezanih za program i njegove projekte. Ukoliko ne želite da dobijate više ovaj bilten i da se vaši podaci ne koriste u svrhe širenja informacija, da biste se odjavili, pišite nam na: branislav.milosav@rcrbanat.rs